

•Дієслово – це самостійна змінна частина мови, слова якої називають дію або стан предмета як процес і відповідають на питання що робити? що зробити? (у початковій формі).

Початкова форма дієслова має назви: інфінітив, неозначена форма дієслова. У системі дієслова вона посідає особливе місце.

Окрім неозначеної, дієслова мають ще такі форми.

Особові дієслова

- вказують на дію або стан предмета;
- відповідають на питання що роблю? що зроблю? що робив? що буду робити?
- наприклад: пишу, малювали.

Дієприкметники

- вказують на ознаку предмета за дією;
- відповідають на питання який? яка? яке? які?
- наприклад: писаний, малюючий.

Безособові форми на -но, -то

- означають дію, що сприймається як результат;
- відповідають на питання що зроблено?
- наприклад: написано, намальовано.

Дієприслівники

- означають додаткову дію, обставину дії;
- відповідають на питання що роблячи? що зробивши?
- наприклад: пишучи, намалювавши.

Синтаксична роль.

Дієслово в реченні найчастіше виконує функцію присудка.

Про все ти співаєш: про сльози і сміх, Про молодість, битвами грізну...(В. Сосюра).

Синтаксичні функції інфінітива різноманітні. Неозначена форма дієслова може виконувати роль будь-якого члена речення.

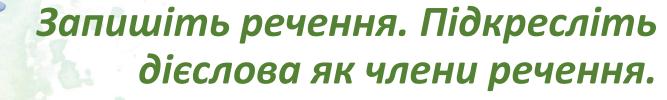
• Приклад:

(Що?) Вчитися— ось наше завдання (підмет). Ми (що робимо?) прагнемо сумлінно вчитися(дієслівний присудок).

Батьки веліли **(що?)** добре вчитися**(додаток).** Моє бажання **(яке?)** вчитися порадувало батьків **(означення).**

Ми приїхали **(з якою метою?)** сюди вчитися**(обставина).**

- 1. Ми працю любимо, що в творчість перейшла (М. Рильський).
- 2. Хто сіє мир, той пожне щастя (Народна творчість).
- 3. Літали над лукою чайки, і мандрував по ній лелека (В. Василевська).
- 4. Бабуся почала складати випрасуваний одяг у скриню.
- 5. Екскурсовод запропонував оглянути наступний експонат.
- 6. Знати традиції свого народу обов'язок кожного громадянина.
- 7. У мене з'явилося бажання побувати в музеї.
- 8. Вчитель прийшов познайомитися з дітьми.

Гра «Найкмітливіший»

(Фразеологізм замінити дієсловом)

```
Задирати носа - ;
Сушити зуби – ;
Пускати сльози – ;
Ані телень – .
Не взятися ні за холодну воду – ;
```


Запишіть речення, підкресліть неозначену форму дієслова. Поясніть значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль кожного інфінітива.

1. Як жити весь вік на колінах, то краще грудьми

1. Як жити весь вік на колінах, то краще грудьми на штики (Б. Олійник).

2. Земля не може жити без сонця, а людина — без щастя (М. Стельмах).

3. Жити — Вітчизні служити (Нар. творчість).

4. Найчесніша робота — говорити правду (Нар. творчість).

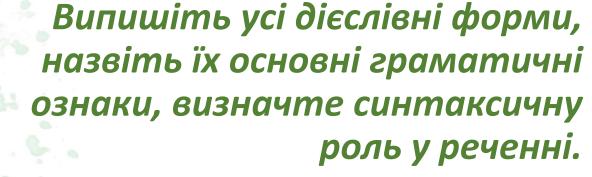

Розподільний диктант. Дієприкметники та дієприслівники запишіть у дві колонки.

Написаний, написавши, розказуючи, розказаний, дивлячись, принесений, переглянутий, співаючи, намальований, бажаючий, знаючи, передавши.

Мабуть-таки, ніде в світі нема кращих лікарів, ніж мати, ніщо в світі не може зрівнятися з оцим рідним теплом, затишком та ласкою домівки, від яких він так одвик на бурлацьких бездомних дорогах. Після суворих років бурлакування та безконечних боїв все його зараз тут наче голубило, все йому подобалось заново: і турботливе материне буркотіння, і радісна Вутаньчина невгамовність, і старий мисник з яскравим посудом, і притрушена свіжою золотистою соломою долівка. Ось тут батько, сміючись, підкидав його до стелі. Дубовий сволок прогнувся, потемнів від часу, але ще мідно тримає всю крівлю на своєму кряжистому хребті. Скільки він ще витримає, скільки проживе? (О. Гончар).

- за підручником вивчити параграф 4 (сторінка 42-46), письмово виконати вправу 76.
- 2. Сфотографувати письмову роботу та надіслати мені на освітню платформу для дистанційного навчання HUMAN або на електронну адресу <u>altinbaeva | m@school55.pp.ua</u>